

# คู่มือการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานวินัยและนิติการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓

โดย

นายนำพงษ์ ไกยเดช

กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ) น.บ. น.ม. (กฎหมายมหาชน)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓

อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

## คำนำ

การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นมาตรการ กลไก หรือเป็นการวางระบบในการพิจารณาทางปกครองเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหมวดที่ ๖ ด้วยวินัยและการรักษาวินัย ตลอดจนการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการทางวินัยทั้งวินัยไม่ร้ายแรงและการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ในส่วนของดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้างประจำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำ ส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และการดำเนินการเกี่ยวกับลูกจ้างชั่วคราวให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาจ้างระหว่างส่วนราชการคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากับผู้รับจ้าง(ลูกจ้างชั่วคราว)

หวังว่า คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มงานวินัยและนิติการเล่มนี้ จะทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติงานด้านวินัย และการดำเนินการทางวินัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่มากนักน้อย ตลอดจนจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในเรื่องนี้

นำพงษ์ ไกยเดช

กลุ่มงานวินัยและนิติการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓

ตุลาคม ๒๕๖๐

# สารบัญ

## หน้า

คำนำ

บทที่ ๑ วินัยและความหมาย

๑ - ๒

บทที่ ๒ การรักษาวินัย

๓

บทที่ ๓ บทบัญญัติที่สำคัญว่าด้วยวินัย

๔ - ๑๕

บทที่ ๔ การดำเนินการทางวินัย

๑๖ - ๑๙

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

## บทที่ ๑ วินัยและความหมาย

ในสังคมมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในหมู่ชนชาติใด บุคคลที่อยู่สังคมนั้นต้องดำรงชีวิตหรืออยู่ร่วมกันโดยอาศัยกติกามาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นการวางระเบียบในการอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างมีความเป็นปกติสุข กล่าวคือไม่ให้มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะหากเป็นสังคมหรืออาจกล่าวว่าเป็นสังคมที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นข้าราชการ หรืออาจเรียกว่าเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ หรืออาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นและได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว บุคคลดังกล่าวก็ย่อมจำเป็นต้องมีกติกาหรือเครื่องมือสำคัญใช้บังคับการกระทำหรือใช้ในการกำกับดูแลกระทำให้เป็นไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกติกาดังกล่าวนั้นย่อมต้องได้รับผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ เช่น โทษภาคทัณฑ์ โทษตัดเงินเดือน โทษลดเงินเดือน โทษปลดออกจากราชการ หรือ โทษลงโทษออกจากราชการ ก็ตาม กล่าวคือ สิ่งที่เรียกว่ากติกาในการควบคุมการกระทำหรือแนวปฏิบัติดังกล่าวนี้ ก็คือความหมายของคำว่า “วินัย (discipline)” นั่นเอง

“ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา”<sup>๑</sup> หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณที่จ่ายในลักษณะเงินเดือนในนกระหวางศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม หรือกระทรวงอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

“ข้าราชการครู”<sup>๒</sup> หมายความว่า ผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

“บุคลากรทางการศึกษา”<sup>๓</sup> หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ผู้ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นในหน่วยงานการศึกษา

“เขตพื้นที่การศึกษา”<sup>๔</sup> หมายความว่า เขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศกระทรวง

“ส่วนราชการ”<sup>๕</sup> หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่า

ตามนิยามดังกล่าวข้างต้น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความหมายในสองประการ คือ ประการแรก หมายถึง ข้าราชการครู ตำแหน่งครู เป็นวิชาชีพทำหน้าที่หลักด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยอาจใช้วิธีการในหลากหลายวิธีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ หรือที่เรียกว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนนั่นเอง ส่วนความหมายในประการที่สองมีความหมายกว้างกว่าคำว่า “ข้าราชการครู” เนื่องจากความหมายถึงผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษาธิการ รวมถึงผู้ทำหน้าที่ในการสนับสนุนในหน้าที่ให้บริการเพื่อให้การดำเนินกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง

<sup>๑</sup> มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๒</sup> มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๓</sup> มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๔</sup> มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๕</sup> มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

จะเห็นได้ว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการเป็นผู้ที่ต้องประพฤติปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ภายใต้หลักการตาม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อีกนัยหนึ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีวินัยและต้องไม่ประพฤติอันเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดเป็นวินัยตามที่บัญญัติในหมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัย หมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา ๘๒ – มาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“วินัย” หรือ “discipline” ในภาษาอังกฤษ สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามนัย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หากข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวนี้จะได้รับโทษทางวินัย ซึ่งได้แก่ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน อันถือว่าเป็นโทษวินัยไม่ร้ายแรง และ โทษวินัยร้ายแรง ได้แก่ โทษปลดออกจากราชการ และโทษไล่ออกจากราชการ มองได้ใน สองลักษณะ ดังนี้

๑. วินัย หมายความว่า ข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ในหมวด ๖ วินัยและการ รักษาวินัย ตามมาตรา ๘๒ ถึง มาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นข้อกำหนดแยกพิจารณาได้เป็นสองประการ คือ ที่เป็นข้อห้ามปฏิบัติหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่าง ใด และข้อกำหนดให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด มีข้อสังเกตว่าต้องห้ามปฏิบัติหรือให้ปฏิบัติโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ไม่ เกี่ยวเนื่องกับระยะเวลาว่าอยู่ในเวลาราชการหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ห้ามมิให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของ ตนไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อหาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น<sup>๖</sup> ส่วนข้อกำหนดให้ปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลา อุทิศเวลาราชการให้แก่ทางราชการและผู้เรียน<sup>๗</sup> เป็นต้น

๒. ความหมายอีกนัยหนึ่งของ “วินัย” ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกมา ในสายตาของสังคมทั่วไปว่ามีลักษณะของการกระทำในทางคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของหน่วยงานทาง การศึกษา เช่น อาจต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้เรียนและสังคม เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความหมายของ “วินัย” ได้ว่า “วินัยหมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความ ประพฤติที่ควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการอื่นในองค์กรให้เป็นไปตาม แนวทางที่องค์กรนั้นพึงประสงค์ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางวินัย

## บทที่ ๒ การรักษาวินัย

โดยมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ต้องรักษาวินัยที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัย โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามที่บัญญัติในมาตรา ๘๒ – มาตรา ๘๗ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอไม่ว่าเป็นเวลาใดก็ตาม อีกนัยหนึ่งต้องรักษาวินัยโดยไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ไม่ว่าเป็นการกระทำในเวลาราชการหรือนอกเวลาราชการหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ มาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีวินัย มีมาตรการ กลไก หรือเครื่องมือสำคัญในการป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และกำหนดผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการทางวินัย หากมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ซึ่งในการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยนั้น ให้กระทำโดยปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่จัดให้มีการฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ ปลูกจิตสำนึก และทำให้พฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในเป็นไปในทางที่มีวินัย

### การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย

กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติและมีหน้าที่ในการป้องกันมิให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดวินัย โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ สังเกตการณ์ และมีหน้าที่ต้องขจัดเหตุใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัยในเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่สามารถจะดำเนินการขจัดเหตุดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นได้ตามควรแก่กรณี และเมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอยู่แล้ว บทกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องดำเนินการทางวินัยทันที หากผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย หรือผู้ซึ่งมีพฤติกรรมไปในทางให้การปกป้อง ช่วยเหลือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำความผิดวินัยและเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน หรือปฏิบัติหน้าที่กระทำการในเรื่องดังกล่าวโดยไม่สุจริตเที่ยงธรรม ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยด้วยเช่นกัน<sup>๖</sup>

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วินัยเป็นมาตรการ กลไก ที่สำคัญยิ่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในอันที่จะส่งผลให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีวิญญานแห่งความเป็นครูที่ได้รับเกียรติยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล หากข้าราชการครูผู้มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนมีวินัยอันควรค่าแก่การความเคารพนับถือแก่ผู้เรียน ย่อมส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อประสิทธิผลการให้แก่ผู้เรียน หากครูประพฤติตนแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม ย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในแบบอย่างที่ดีจากครูนั้นได้ และยิ่งส่งผลดีให้การจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาย่อมบรรลุตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยเช่นกัน

<sup>๖</sup> มาตรา ๘๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๗</sup> มาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๘</sup> มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

<sup>๙</sup> มาตรา ๘๕ วรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

### บทที่ ๓ บทบัญญัติที่สำคัญว่าด้วยวินัย

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การกระทำในลักษณะอย่างไรที่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ตามหมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัยตามมาตรา ๘๒ ถึง มาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ แต่อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ผู้เขียนจะขอนำเฉพาะบทบัญญัติที่เห็นว่ามีความสำคัญมักจะนำมาใช้ประกอบในการปฏิบัติงานค่อนข้างบ่อยครั้งในการปฏิบัติงาน

#### ความผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

“มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรมมีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

จะเห็นได้ว่า ผู้อาจกระทำผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวต้องเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หากไม่มีหน้าที่ราชการย่อมไม่มีความผิดตามกรณีนี้แต่อย่างไร แต่อาจมีความผิดตามบทบัญญัติในกรณีความผิดอื่นได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งการกระทำ หรืออีกนัยหนึ่งคือการกระทำนั้นครบองค์ประกอบของความผิดตามมาตราอื่นหรือไม่ ก่อนอื่นขออธิบายความหมายของคำว่า “หน้าที่ราชการ” คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำการนั้นมีหน้าที่ราชการ หรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่

คำว่า “หน้าที่ราชการ”<sup>๑๐</sup> หมายความว่ารวมถึง การไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่งานราชการโดยตรง เช่น การปฏิบัติหน้าที่อื่นในรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จำกัด เป็นต้น โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจ และในการปฏิบัติงานดังกล่าว หากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นได้กระทำการหรือเป็นการฝ่าฝืนโดยปฏิบัติงานไปโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตตามบทบัญญัติข้างต้น อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยกรณีนี้ได้ การที่จะพิจารณาว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดปฏิบัติงานโดยมี “หน้าที่ราชการในเรื่องใดหรือไม่” นั้น อาจพิจารณาได้จากเรื่องดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาจากระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นมีระเบียบกฎหมายได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นประการใด เช่น กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ก็ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยต้องศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างประกอบด้วยกฎหมายและระเบียบดังกล่าวได้กำหนดให้มีรายละเอียดในการดำเนินการอย่างไรบ้าง หรือ ในเรื่องการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนของ

---

<sup>๑๐</sup> สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓, หน้า ๓๔-๓๕

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก็ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบกับกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

## ๒. พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด มาตรฐานของการดำรงตำแหน่งนั้นย่อมได้กำหนดไว้ อันอาจเรียกว่าเป็นกำหนดมาตรฐานของตำแหน่ง เช่น ตำแหน่ง ครู ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

## ๓. พิจารณาจากคำสั่งมอบหมายงานของผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชา

แม้จะไม่มีกฎหมายหรือระเบียบหรือมาตรฐานกำหนดตำแหน่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไว้ก็ตาม ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาอาจอาจมีคำสั่งมอบหมายงานหรือหน้าที่ราชการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ ซึ่งการมอบหมายดังกล่าว ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาอาจกระทำด้วยวาจา มอบหมายเป็นหนังสือ หรือมอบหมายงานโดยทางพฤตินัยที่สื่อความหมายเป็นที่เข้าใจได้ระหว่างผู้มอบหมายกับผู้รับมอบหมายงาน ก็ชอบที่จะกระทำได้และมีผลทางกฎหมายด้วย

## ๔. พิจารณาจากพฤติการณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่

แม้ว่าจะไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งมอบหมายหน้าที่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ใดก็ตาม แต่หากมีข้อเท็จจริงแสดงได้ว่า เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ยอมรับหรือตกลงด้วยสมัครใจเข้าไปผูกพันตนเองว่าเป็นหน้าที่ราชการของตนที่จะต้องรับผิดชอบ ย่อมถือได้ว่าผู้นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นโดยปริยาย และมีผลให้ต้องรับผิดชอบทางวินัยได้หากการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

คำว่า “ซื่อสัตย์” หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่ทรยศ คดโกง

คำว่า “สุจริต” หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามทำนองคลองธรรม

คำว่า “เที่ยงธรรม” หมายความว่า ปฏิบัติโดยลำเอียง

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้าราชการครูทำเฉลยข้อสอบให้นักศึกษาบางกลุ่มไปติวก่อนสอบด้วยความหวังให้นักศึกษาเกรงว่าจะทำข้อสอบไม่ได้ อันเป็นการช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้คะแนนตามเกณฑ์การวัดผล โดยไม่ปรากฏว่ามีการเรียกเรื่องคำตอบแทนจากนักศึกษาแต่อย่างใด ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ข้าราชการครูผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณี ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษภาคทัณฑ์

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ดูแลเอาใจใส่งาน ไม่ตรวจสอบเอกสารให้รอบคอบทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือเกิดการทุจริต ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

/ข้าราชการครู...



ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาฝ่าฝืนข้อบังคับคุรุสภาว่า ด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เป็นความผิดวินัยภาคทัณฑ์

มาตรา ๘๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ การพิจารณาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยกรณีนี้หรือไม่ จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่ หากได้ความว่าผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้น จึงจะพิจารณาต่อไปว่า ผู้นั้นได้อาศัยอำนาจหน้าที่นั้น หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ และการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการนั้น ไม่จำเป็นจะต้องกระทำโดยตรง เพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นกระทำหรือแม้แต่โดยทางอ้อมก็เข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสองแล้ว

ลักษณะการกระทำความผิดตามบทบัญญัติข้างต้น อาจแยกองค์ประกอบแห่งความผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบความผิด ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีการกระทำหรือมีพฤติการณ์ ดังต่อไปนี้

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีหน้าที่ราชการ
๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน
๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้หาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด

รับเงินหรือสิ่งของจากผู้มาติดต่อราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นกรณีพิเศษ เป็นกรณีพิเศษเป็นวินัยภาคทัณฑ์

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานำทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินส่วนลดจากร้านค้าโดยไม่ส่งเงินคืนคลัง

มาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

การกระทำที่จะเป็นความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว คือกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ การกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นการกระทำที่เข้าลักษณะหรือองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่ง
๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นต้องมี “หน้าที่ราชการ” ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในข้อเท็จจริงจะต้องได้กระทำการหรือได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไปแล้ว หรืออาจเป็นการอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าว ส่วนคำว่า “ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ” ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นต้องมีหน้าที่ราชการตามกฎหมาย หรืออาจได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชา แต่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นไม่ได้ปฏิบัติหรือละเว้นไม่กระทำการหรือละเลยหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กระทำการดังกล่าวตามข้อ ๑ และ ข้อ ๒ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ คำว่า “ประโยชน์” หมายความว่ารวมถึงประโยชน์อื่นที่อาจมิใช่ทรัพย์สิน อาทิ การได้รับส่วนลดใน

/การซื้อสินค้า ...

การซื้อสินค้าบริการ ได้รับการโดยสารตัวเครื่องบินฟรีไปทัศนศึกษาดูงานตามโครงการต่างๆ เป็นต้น

#### ๔. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กระทำการโดยมีเจตนาทุจริต

คำว่า “โดยมีเจตนาทุจริต” ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีเจตนาทำการทุจริต หรือมีเจตนาอันหมายถึงจิตอันชั่วร้ายคิดเป็นโจรร้ายในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอันถือว่าเป็นเจตนาพิเศษเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำความผิดวินัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาส่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ถ้าเป็นกรณีได้ทำการทุจริตเงินของทางราชการ แม้นำเงินมาคืนแล้ว เช่น ผู้ถูกกล่าวหาได้ทำการโอนเงินที่ได้ทุจริตไปใช้เป็นการส่วนตัว จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวคืนมาเข้าบัญชีของโรงเรียนสุจริตวิทยาแล้วก็ตาม การคืนเงินดังกล่าวไม่เป็นผลทำให้ผู้นั้นพ้นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และไม่ให้อ้างเป็นเหตุแห่งการลดหย่อนโทษให้เป็นโทษปลดออกจากราชการแต่อย่างใด ทั้งนี้ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

**ตัวอย่างของพฤติการณ์ความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ**<sup>๑๑</sup> ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นำเงินราชการที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษไล่ออกจากราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง ครู ได้ทำการเปิดเผยข้อสอบวิชาที่ตนเองสอนหรือที่อยู่ในความครอบครองของตนเพื่อให้ผู้เข้าสอบหรือบุคคลอื่นทราบโดยตนได้รับค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดจากการเปิดเผยข้อสอบดังกล่าว จากการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาพิจารณาลงโทษไล่ออกจากราชการ

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำการเบิก-ถอนเงินของโรงเรียนแล้ว แต่ไม่นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ และไม่สามารถชี้แจงแสดงพยานหลักฐานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่ได้ทำการเบิก-ถอนไปได้ พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาพิจารณาลงโทษไล่ออกจากราชการ

จะเห็นได้ว่า การกระทำหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการเบิก-จ่ายเงินราชการไม่ว่าจะจะเป็นเงินที่ได้รับการอนุมัติตามโครงการดำเนินงานต่างๆ ของทางราชการ หรือเป็นเงินที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ อันถือได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายหรืออาจได้รับคำสั่งมอบหมายมีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่หากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งที่ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งมอบหมาย แต่กลับกระทำการโดยทุจริตโดยการเบิก-จ่ายเงินของราชการไปใช้ประโยชน์เป็นการส่วนตัวหรือเพื่อให้เป็นประโยชน์

<sup>๑๑</sup> สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทธิธรรมศาสตร์, หน้า ๔๑

ให้แก่ผู้อื่น การกระทำดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งผู้อำนวยการหรือผู้บังคับบัญชามีอำนาจพิจารณาลงโทษใส่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ได้กระทำการ ดังกล่าวออกจากราชการ โดยต้องไม่อาจนำเหตุผลหย่อนมาลดมาเป็นผลออกจากราชการได้

### **ความผิดวินัยกรณีคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการ**

“ มาตรา ๘๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอ ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้เป็นความวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตาม วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

ความมุ่งหมายของมาตรานี้<sup>๑๒</sup> มุ่งหมายที่จะไม่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำการคัดลอก หรือ ลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ และห้ามนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่น จ้าง วาน ใช้ผู้อื่นนำผลงาน ทางวิชาการเพื่อใช้ในการดำเนินการขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งหากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมดำเนินการดังกล่าวไม่ว่าจะมี การจ่ายค่าตอบแทนในการดำเนินการหรือไม่ ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง คือ โทษปลดออกจากราชการ หรืออาจเป็นโทษไล่ ออกจากราชการได้ ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงแห่งกรณีหรือพฤติการณ์ของการกระทำผิดดังกล่าว

ความผิดวินัยตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จะต้องมีการกระทำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ผู้กระทำต้องเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ เดียวกัน จะเป็นข้าราชการตามกฎหมายอื่นไม่ได้ เช่น ข้าราชการกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ ข้าราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้ทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น โดยมิชอบ โดยต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือตั้งใจให้ผู้อื่นหรือคณะกรรมการประเมินผลงานทางวิชาการเข้าใจไปว่า ผลงานทางวิชาการนั้นเป็นของตน พฤติกรรมในการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการ อาจมีลักษณะเป็นการ คัดลอกหรือลอกเลียนเนื้อหาเป็นในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผลงานทางวิชาการของตน หรืออาจทำการคัดลอกหรือ ลอกเลียนจากผลงานทางวิชาการของผู้อื่นให้มาเป็นเนื้อหาในผลงานทางวิชาการของตนเกินกว่าร้อยละห้าสิบของ ผลงานทางวิชาการของตนเอง หรืออาจเป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมิได้ทำการอ้างอิงตามหลักวิชาการหรือตาม รูปแบบที่เป็นที่ยอมรับกันในทางวิชาการ

<sup>๑๒</sup> สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษา, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓, หน้า ๖๕

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้ในนามของตนเอง โดยตนเองไม่ได้จัดทำผลงานทางวิชาการนั้นเลย ซึ่งรู้อยู่แล้วว่าผลงานทางวิชาการนั้นเป็นของผู้อื่น

๔. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำการจ้าง วาน หรือใช้ให้ผู้อื่นดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการให้ตน ไม่ว่าจะการใช้หรือวานผู้อื่นจะมีการจ่ายค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ก็ถือว่าผู้วานหรือใช้มีความวินัยอย่างร้ายแรง

ทั้งนี้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือทำการจ้าง วาน หรือใช้ผู้อื่นจัดทำผลงานทางวิชาการ ต้องกระทำการดังกล่าวโดยมีเจตนาหรือมีความตั้งใจหรือมีความมุ่งหมายว่าจะนำผลงานทางวิชาการนั้นไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง จะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาตัวเอง ซึ่งจะต้องมีพฤติการณ์แห่งการกระทำที่แสดงให้เห็นได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการดังกล่าวโดยเจตนา ไม่เช่นนั้นจะถือว่า ผู้กระทำมีความวินัยอย่างร้ายแรงกรณีตามบทบัญญัติข้างต้นไม่ได้

ส่วนกรณีความผิดวินัยตามมาตรา ๙๑ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นที่กำหนดให้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้นับเงินเดือนที่สูงขึ้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง นั้น

จะเห็นได้ว่า ผู้ร่วมดำเนินการในการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือผู้รับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีการจ่ายค่าตอบแทนในการจัดทำผลงานหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการข้างต้น ต้องเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากผู้กระทำไม่ใช่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นย่อมไม่มีความผิดวินัยกรณีนี้แต่อย่างใด

ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิด ตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมดำเนินการในการจัดทำผลงานทางวิชาการโดยมีการจ่ายค่าตอบแทน ในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เคยทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือมีหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินผลงานทางวิชาการ มีพฤติกรรมรับจัดทำผลงานทางวิชาการ

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีพฤติกรรมเป็นนายหน้า ตัวกลาง ผู้ติดต่อ ผู้สนับสนุน หรือเป็นผู้ชี้ช่องทางให้มีการรับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการโดยตนได้รับค่าตอบแทนจากการกระทำนั้น

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้รับจัดทำผลงานทางวิชาการให้กับผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาลงโทษปลดออกจากราชการ หรืออาจพิจารณาลงโทษไล่ออกจากราชการ ตามควรแก่กรณีความผิด

## ความผิดวินัยกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

“มาตรา ๙๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือการทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

บทบัญญัติข้างต้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอันถือว่าเป็นวิชาชีพที่สังคมไทยยอมรับมาตั้งแต่เนิ่นนานจนได้รับการกล่าวขานมาตลอดว่าเป็น “ปูชนียบุคคล” หรือเรียกว่า “ครู” อันเป็นที่เคารพนับถือของบรรดานักเรียนนักศึกษา ส่วนที่ว่าการกระทำในลักษณะใดจึงจะถือได้ว่าเป็น “ผู้ประพฤติชั่ว” หรือ “ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” นั้น ย่อมจะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งสังคมทั่วไปว่าการกระทำใดที่อาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของสังคม หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการกระทำที่ฝืนหรือขัดกับความรู้สึกของสังคมนั้นนั่นเอง อีกทั้งการกระทำนั้นต้องส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของตน หรือกระทบเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการในทางที่เสียหายหรือเสื่อมเสีย ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม ทั้งนี้ ต้องพิจารณาว่าพฤติกรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำให้ความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง อันอาจถือได้ว่าเป็นความผิดวินัยกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว หรือเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง แล้วแต่กรณี ดังจะได้กล่าวต่อไป

คำว่า “ประพฤติชั่ว”<sup>๑๓</sup> หมายถึง การกระทำใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง หรือเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

จะเห็นได้ว่า การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะกระทำความผิดวินัยกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วได้นั้น อาจพิจารณาได้จากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

### ๑. เกียรติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

อาจพิจารณาได้จากตำแหน่งหน้าที่ราชการของข้าราชการครูดังกล่าวว่าเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ พิจารณาประกอบกับผลของการกระทำหรือพฤติการณ์ของผู้นั้นด้วยว่าเป็นการกระทำที่ผิดหรือฝ่าฝืนแบบธรรมเนียมของการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ดีหรือไม่ ว่าผู้นั้นดำรงตำแหน่งในระดับที่ควรได้รับการสรรเสริญหรือเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนมากน้อยเพียงใดโดยคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของสังคมทั่วไปประกอบกัน

### ๒. พิจารณาได้จากความรู้สึกนึกคิดของสังคมโดยรวม

อาจเป็นสังคมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยตรง หรือความรู้สึกของผู้ปกครองนักเรียนหรือนักศึกษาว่าจะมียอมรับหรือไม่อาจยอมรับในกระทำทำเช่นนั้นมากน้อยเพียงใด สังคมมีความรังเกียจต่อการกระทำนั้นมากน้อยเพียงใด ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

<sup>๑๓</sup> สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓, หน้า ๗๒

๓. พิจารณาจากเจตนาในการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำกรณีนั้น

โดยพิจารณาว่าผู้กระทำได้กระทำกรณีนั้นไปโดยรู้สึกในการกระทำและประสงค์ต่อผลของการกระทำหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำที่ตนกระทำหรือไม่เพียงใด ไม่เช่นนั้นจะไม่มีคามผิดวินัยกรณีเป็นผู้ประพฤตชั่วตามบทบัญญัติข้างต้น ยกตัวอย่างเช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชั้นบรรณารักษ์ในขณะมีอาการมีเมมาไม่รู้สึกรู้ใจในขณะนั้นไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยไม่มีเจตนาตามนัยความผิดกรณีเป็นผู้ประพฤตชั่วแต่อาจเป็นการกระทำความผิดทางอาญาฐานชักรบโดยประมาทได้ เป็นต้น

ตัวอย่างความผิดกรณีกระทำกรณีนได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดอาญา ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ถึงจำคุก หรือจำคุกแต่ให้รอลงอาญา ไม่ถือเป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๒. ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงบาดเจ็บสาหัส เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีกระทำกรณีนได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเมาสุราอาละวาด เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีกระทำกรณีนได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๔. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำการปลอมเอกสารหรือปลอมลายมือชื่อของผู้อื่น ทำให้ราชการหรือผู้อื่นได้รับความเสียหายไม่ร้ายแรง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีกระทำกรณีนได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๕. การเปิดเผยข้อสอบที่ไม่ได้อยู่ในความครอบครองรับผิดชอบของตนเอง โดยไม่ได้เรียกหรือรับผลประโยชน์ตอบแทน เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีกระทำกรณีนได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

ส่วนที่มาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้ การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือการทำการอื่นได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดความผิดวินัยอย่างร้ายแรงสองกรณี ได้แก่ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก กับความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำกรณีนได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบแห่งความผิดวินัยอย่างร้ายแรงดังกล่าว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ใช่ความผิดกระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดเล็กน้อย และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก ซึ่งคำว่า “ได้รับโทษจำคุก” หมายถึง ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาต้องถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดและถูกจำคุกจริงตามคำพิพากษานั้น หากศาลให้รอการลงโทษจำคุกไว้ตามกำหนดตามคำพิพากษา จะไม่ต้องด้วยมาตรา ๙๔ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ส่วนคำว่า “โทษที่หนักกว่าจำคุก” หมายถึง โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ และคำว่า “คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายความว่า โจทก์จำเลยไม่ได้อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

สำหรับความวินัยกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง การที่จะพิจารณาการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าเป็นการกระทำที่ถือว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือไม่ นั้น จะต้องพิจารณาจากบริบททางสังคมทั่วไปเป็นพื้นฐาน เช่น อาจพิจารณาจากความรู้สึกร่วมกันคิดของประชาชนโดยรวมว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงหรือไม่เพียงใด โดยอาจพิจารณาในเรื่องเกียรติของข้าราชการครู ความรู้สึกของสังคมทั่วไป รวมทั้งเจตนาของการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น ประกอบตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น กรณีของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าเป็น “ปูชนียบุคคล” เป็น “แม่พิมพ์ของชาติ” มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดีของสังคม แต่กลับมีพฤติการณ์มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับภรรยาหรือสามีของผู้อื่น การกระทำดังกล่าวนี้ย่อมส่งผลให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการและความรู้สึกของสังคม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๕๔/๒๕๕๑)<sup>๑๔</sup>

**ตัวอย่างพฤติการณ์ความผิดวินัยกรณีประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง** ตามมาตรา ๙๔ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗<sup>๑๕</sup>

๑. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เนื่องจากกระทำผิดอาญา เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒. ประพฤติผิดทางเพศมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวถึงขั้นร่วมประเวณีกับคู่สมรสของผู้อื่น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๓. ทำการบังคับขืนใจผู้อื่นให้มีเพศสัมพันธ์กับตน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๔. กระทำอนาจารผู้เรียน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๕. ปลอมเอกสารราชการจนเป็นเหตุให้ราชการหรือผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๖. ปลอมลายมือชื่อผู้อื่นเพื่อหาผลประโยชน์ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

<sup>๑๔-๑๕</sup> สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒, หน้า ๗๖

๗. ทุจริตการสอบบรรจุหรือการสอบเข้าทำงาน เช่น ไปเข้าสอบแทนผู้อื่น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๘. ทำร้ายร่างกายผู้เรียนจนผู้เรียนได้รับบาดเจ็บสาหัส เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๙. ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๑๐. ยักยอกเงินที่ผู้อื่นฝากไว้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจำคุก หรือให้ได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก ที่ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใด เช่น มีพฤติกรรมในทางชู้สาวกับผู้อื่นถึงขั้นร่วมประเวณี หรือเมาสุราจนราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ยักยอกเงินของผู้อื่นที่ตนรับฝากไว้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

นอกจากนี้ มาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันยังได้บัญญัติกำหนดอีกด้วยว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาจิม หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” จะเห็นได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด มีพฤติกรรมชอบเล่นการพนันเป็นอาจิม หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา แม้ผู้เรียนหรือนักศึกษานั้นจะไม่ได้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ก็ตาม หากได้กระทำการดังกล่าวโดยมีเจตนา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นย่อมต้องเป็นผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำว่า “เสพยาเสพติด” หมายความว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำการเสพของมีนเมาซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เสพเฮโรอีน ฝิ่น กัญชา ยาบ้า เป็นต้น หรือมีพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นโดยอาจเป็นการแจกจ่าย จำหน่ายให้ผู้อื่นเสพติดนั้นด้วย

คำว่า “เล่นการพนันเป็นอาจิม” หมายความว่า เล่นการพนันอย่างต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นการพนันที่ต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการก่อนหรือไม่ก็ตาม

ส่วนคำว่า “ล่วงละเมิดทางเพศ” <sup>๑๖</sup> หมายความว่า การมีพฤติกรรมในทางเพศที่ไม่เหมาะสมอันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นกระทำได้ด้วยคำพูดคำจาที่ไม่เหมาะสม อาจกระทำโดยใช้สายตา ใช้ท่วงทีวาจาไม่เหมาะสมที่สื่อไปในทางละเมิดทำให้ผู้อื่นเสียหาย รวมตลอดถึงการบังคับข่มขู่ผู้อื่นให้มีเพศสัมพันธ์กับตนด้วย ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ ประกอบกันในแต่ละรายกรณีไป เช่น ผู้กระทำการนั้นมีเจตนาหรือรู้สำนึกในการกระทำหรือไม่ เป็นต้น

<sup>๑๖</sup> สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ [www.womenfamily.go.th/women2/GenderNew](http://www.womenfamily.go.th/women2/GenderNew): 8 มีนาคม ๒๕๕๓



**ตัวอย่างพฤติการณ์ความวินัย<sup>๑๗</sup>** ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

กรณีเล่นการพนัน

๑. เล่นการพนันในสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ เป็นความวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

๒. เล่นการพนันในเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

๓. เล่นการพนันกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาเดียวกัน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

๔. เป็นเจ้ามือ หรือร่วมเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีการเล่นการพนัน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

**กรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา**

๑. การมีเพศสัมพันธ์ หรือการขอมิเพศสัมพันธ์ หรือการล่วงละเมิดทางเพศถึงขั้นพยายามมีเพศสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือนักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษา เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

๒. การมีพฤติกรรมที่เป็นการสัมผัสเนื้อตัว โดยส่อให้เห็นถึงเจตนาหรือจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

๓. การมีพฤติกรรมทางกายอันหนึ่งอันใดหรือมีหลายพฤติกรรมประกอบกัน แม้จะไม่มีสัมผัสเนื้อตัว แต่มีลักษณะที่ส่อให้รู้ถึงเจตนาที่จะล่วงเกินความเป็นส่วนตัว หรือความรู้สึกส่วนตัวในทางเพศ และมีผลทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความอับอาย ความอึดอัด ความคับข้องใจ เช่น การมองผู้ถูกระทำในลักษณะถ่มมอง การมองด้วยเจตนาล่วงเกินทางเพศ การให้ดูสื่อลามกอนาจาร การสั่งให้นักเรียนหรือนักศึกษาแสดงท่าทางที่ไม่เหมาะสมหรือสั่งให้แต่งกายที่ไม่เหมาะสมไม่ควรในทางเพศ เป็นต้น การกระทำในลักษณะดังกล่าวมานี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษปลดออกจากราชการ

**ศาลปกครองได้วินิจฉัยพฤติการณ์ความผิดกรณีเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้**

๑. ใช้เอกสารหนึ่งรับรองเงินเดือนปลอมไปประกันตัวจำเลยในคดีอาญาจนถูกศาลพิพากษาลงโทษฐานใช้เอกสารปลอมและละเมิดอำนาจศาล เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๖๐๘/๒๕๔๗

๒. มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๐๒๒/๒๕๔๘

๓. กระทำอนาจารต่อนักเรียนหญิงซึ่งเป็นศิษย์ของตน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๒๓๙/๒๕๔๖ และคำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๖๗๖/๒๕๔๗

๑๗ สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓, หน้า ๗๘-๗๙

๔. ล่อลวงนักเรียนหญิงซึ่งเป็นศิษย์ไปข่มขืนกระทำชำเรา เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๐๐๖/๒๕๔๗ และคำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๗๘๗/๒๕๔๘

๕. มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนักศึกษาหญิงซึ่งเป็นศิษย์ในขณะที่ตนเองมีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๙๖/๒๕๔๗

๖. กระทำอนาจารและข่มขืนกระทำชำเราข้าราชการครูสตรีซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของตน เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๖๗๙/๒๕๔๘

จากตัวอย่างกรณีความผิดวินัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่ข้าราชการมีพฤติกรรมเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นการเสพยาเสพติด หรือเป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด มีพฤติกรรมเล่นการพนัน และพฤติกรรมล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น อาจถูกผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ หรือไล่ออกจากราชการได้

## บทที่ ๔ การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัยเป็นวิธีการดำเนินการเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง หรืออีกนัยหนึ่ง การดำเนินการทางวินัย ถือว่าเป็นการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ เป็นการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง ในที่นี้ คือ คำสั่งลงโทษทางวินัย ตามที่กำหนดเป็นโทษ ๕ สถาน ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน เป็นโทษวินัยไม่ร้ายแรง กำหนดให้โทษ ปลดออกจากราชการ และโทษไล่ออกจากราชการ เป็นโทษวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา ๙๘ ถึง มาตรา ๑๐๖ ทั้งนี้ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินงานโดยละเอียดในการสอบสวนตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

### การสืบสวน

คำว่า “การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักในเบื้องต้นเกี่ยวกับที่กล่าวหาเพื่อประกอบการพิจารณาว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยหรือไม่ เพื่อจะได้พิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไป

การสืบสวนอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

หากพิจารณาแบ่งประเภทของการสืบสวนตามผลของการสืบสวนอาจแบ่งได้เป็นการสืบสวนที่ถือเป็นการดำเนินการวินัย กับการสืบสวนที่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัย กล่าวคือ อาจพิจารณาลงโทษได้ตามผลของการสืบสวนนั้นได้เลย โดยไม่ต้องดำเนินการทางวินัยหรือทำการสอบสวนในเรื่องที่ได้สืบสวนแล้วนั้นอีก

#### ๑. การสืบสวนที่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัย

การสืบสวนที่ดำเนินการตามมาตรา ๙๘ วรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้การดำเนินการทางวินัยในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้ และกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยความผิดปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงในกรณีดังต่อไปนี้ เป็นกรณีความผิดปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองหรือมาตรา ๑๐๔(๑) โดยไม่สอบสวนหรือทดสอบก็ได้ หรือแม้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีดังต่อไปนี้ เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ หรือมาตรา ๑๐๔(๑) โดยไม่สอบสวนหรือทดสอบก็ได้ ซึ่งความผิดวินัยไม่ร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ก็อย่างเช่น<sup>๑๘</sup> ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิดและผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว และที่ถือว่าเป็นกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่ปรากฏชัดแจ้ง เช่น กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก หรือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นต้น

<sup>๑๘</sup> กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙

## ๒. การสืบสวนที่ไม่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัย

การสืบสวนที่ไม่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัยหมายความว่า การสืบสวนข้อเท็จจริงตามที่มาตรา ๙๕ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชารีบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที<sup>๑๙</sup> จะเห็นได้ว่า การสืบสวนที่ยังไม่ได้ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัยนั้นจะเป็นการสืบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการทางวินัย หากผลการสืบสวนพบว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นกระทำความผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาก็จะดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการสอบสวนต่อไปทันที ในขณะที่ผลการสืบสวนที่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาชอบที่จะไม่ดำเนินการทางวินัยหรือไม่ทำการสอบสวนหรืองดการสอบสวนและพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยโดยอาศัยผลการสืบสวนที่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัยเป็นพยานหลักฐานประกอบการดำเนินการได้

### การดำเนินการทางวินัย

คำว่า “การดำเนินการทางวินัย” หมายความว่า กระบวนพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่เพื่อจะพิจารณา วินิจฉัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กระทำความผิดวินัยตามที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยหรือไม่ โดยอาจ เริ่มต้นจากการตั้งเรื่องกล่าวหา การสืบสวนข้อเท็จจริง การสอบสวน การพิจารณาความผิดและการกำหนดสถานโทษ การออกคำสั่งลงโทษ รวมถึงการพักราชการหรือการให้ออกจากราชการไว้ก่อนในระหว่างการดำเนินการทางวินัยยังไม่เสร็จสิ้นตามกระบวนการดังกล่าว

การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดในมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ความว่า ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุน ข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบ แก่ข้อกล่าวหา

จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินการทางวินัยผู้บังคับบัญชาจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า คือต้องดำเนินการจะชักช้าไม่ได้ และในการสอบสวนต้องให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก่ข้อกล่าวหาได้

การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เป็นผู้แต่งตั้งตั้ง คณะกรรมการสอบสวน และต้องมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดวินัยร่วมกันและในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ถูก กล่าวหาผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีลำดับสูงกว่าผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหารายอื่น ก็ให้ ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าดังกล่าวเป็นผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด

<sup>๑๙</sup> มาตรา ๙๕ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

จะเห็นได้ว่า ผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ได้แก่ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แต่ถ้ากรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยร่วมกัน ก็ให้ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าของผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมดเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แต่ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างหน่วยงานการศึกษาหรือต่างเขตพื้นที่การศึกษากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหาแต่ละรายประสานการดำเนินการร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ในกรณีที่มีปัญหาหรือความเห็นขัดแย้งในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ถ้าในระหว่างผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดในกรณีต่างส่วนราชการให้รัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดรวมทั้งกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือจะทำให้การสอบสวนนั้นเสร็จไปโดยเร็วและยุติธรรมก็ให้ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นสอบสวนแทนได้

จะเห็นได้ว่า หากมีปัญหาหรือความเห็นขัดแย้งในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ก็ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือรัฐมนตรีแล้วแต่กรณี เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดได้ รวมทั้งมีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นสอบสวนแทนก็ได้หากมีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการ อนึ่ง ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้

ทั้งนี้ ในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

### การสอบสวน

คำว่า “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายเพื่อจะให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ หรือเพื่อพิสูจน์ความจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม และเพื่อพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการอันเป็นความผิดวินัยในกรณีตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ หากผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงควรให้ได้รับโทษตามควรแก่กรณีในสถานโทษใด

การสอบสวนทางวินัยมีอยู่ ๒ ประเภท ดังนี้

#### ๑. การสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง

โดยที่มาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวประกอบกับกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าวกำหนด ส่วนในการดำเนินการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณาดังกล่าวให้นำขั้นตอนและวิธีการของการดำเนินการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงมาใช้บังคับโดยอนุโลม<sup>๒๐</sup> คณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรงต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับวันที่ประธานกรรมการสอบสวนได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้ง

<sup>๒๐</sup> ข้อ ๒๑ แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการสอบสวน หากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ประธานกรรมการรายงานพร้อมระบุเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทราบ เพื่อขอขยายเวลาสอบสวนออกไปครั้งละไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาเดิม

อนึ่ง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามที่ถูกกล่าวหาจริง จะต้องได้รับอย่างหนึ่งอย่างใดในโทษ ๓ สถาน ตามควรแก่กรณีความผิด ได้แก่ โทษภาคทัณฑ์ โทษตัดเงินเดือน หรือโทษลดเงินเดือนแล้วแต่กรณี

## ๒. การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงให้เป็นไปตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวประกอบกับกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าวกำหนด ส่วนกำหนดระยะเวลาในการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณาดังกล่าว คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับวันที่ประธานกรรมการสอบสวนได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน<sup>๒๑</sup> หากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ประธานกรรมการรายงานพร้อมระบุเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทราบ เพื่อขอขยายเวลาสอบสวนออกไปครั้งละไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาเดิม

หากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามข้อ ๑-๕ ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุจำเป็นเพื่อขอขยายเวลาออกไปตามความจำเป็นครั้งละไม่เกิน ๖๐ วัน แต่ถ้าขยายเวลาออกไปไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา ๒๔๐ วัน<sup>๒๒</sup> ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุจำเป็นให้ กศจ. กภาพสินธุ์เพื่อมีมติให้เร่งรัดการสอบสวน อาจกำหนดมาตรการ กลไกเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการแล้วเสร็จภายในเวลาที่ กศจ. กำหนดต่อไป

อนึ่ง หากพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่ถูกกล่าวหาจริง จะต้องได้รับอย่างหนึ่งอย่างใดในโทษ ๒ สถานตามควรแก่กรณีความผิด ได้แก่ โทษปลดออกจากราชการ หรือโทษไล่ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

<sup>๒๑</sup> ข้อ ๒๐ วรรคสอง แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

<sup>๒๒</sup> ข้อ ๒๐ วรรคสาม แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐

## บรรณานุกรม

- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการดำเนินการทางวินัยสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒
- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ สกสศ, ๒๕๕๐
- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, กฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ สกสศ, ๒๕๕๖
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๕๙

# ภาคผนวก

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗  
กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐